

XXXV. — Budapest, 1900. augusztus 4-én. — 31. sz.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona és a hazai Tanítók
Országos Bizottságának

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Felelős szerkesztő: EMBER JÁNOS,

HEZ A LAP SZELLEMI RÉSZÉT ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK.

Rákos-Szt. Mihály; (Pest-m.) a szerkesztővel személyesen értekezhetni
csütörtökön d. u. 2–4-ig. Ppest, VIII., Pál-utca 4. 3 em. 18.

Kiadó a „HUNNIA“ NYOMDA,

HOVA AZ ELŐFIZETÉSI DIJAK, REKLAMÁCIÓK, HIRDETÉSEK KÜLDENDŐK.

(VI., Teréz-körút 3., Kemnitzer-utca sarok.)

A Népnevelők
Budapesti Egyesületének tagjai
tagilletményül kapják e lapot.

Nem tagok előfizethetnek
a kiadónál

1 évre 8 kor., 1/2 évre 4 kor., 1/4 évre 2 kor.-val

BUDAPEST, 1900.

„HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA (SEBŐK és MÜNZ)

VI., Teréz-körút 3 szám.

NÉPNEVELŐK LAPJA

ALYKÉNYI SZÉKELYI SZÁM

A Népművelési Bizottság felkérésére a Magyar Népművelési Társaság kiadja

HIVATALOS SZÁM

1956. évi 1. szám

Tartalomjegyzék

V. RÉSZ. A NEMZETI SZÖVEGNYELVÉNEK FELTÁRÁSÁRÓL

Dr. J. SZÉKELYI: A nyelv és a kultúra viszonyairól

VI. RÉSZ. A NEMZETI SZÖVEGNYELVÉNEK FELTÁRÁSÁRÓL

Dr. J. SZÉKELYI: A nyelv és a kultúra viszonyairól

Dr. J. SZÉKELYI: A nyelv és a kultúra viszonyairól

1956. évi 1. szám

1956. évi 1. szám

1956. évi 1. szám

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: Ember János.

A Népmvelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságának hiv. közlönye.

Megjelenik e lap minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre . . . . . 8 kor.
Fél évre . . . . . 4 „
Negyed évre . . . . . 2 „
Hirdetések díja petit soronként 20 fillér.
— Kéziratokat nem küldünk vissza. —

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

Rákos-Szt-Mihály alá küldendők.

Előfizetések, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz:

A „HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA VÁLLALATHOZ:
(VI., Teréz-körút 8. szám alá küldendők)

A Népmvelők Budapesti Egyesületének tagjai tagilletményül kapják a lapot. — Tagsági s egyéb egyesületi ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással GERLELY SZEVEÉR egyes. titkár. — A tagsági díjak DIÓSZEGHY BÉLA pénztárnokhoz VI., Szondy-utca 47. szám alá küldendők.

Ötletszerűség.

Tanítói közéletünket az ötletszerűség jellemzi. A nagy országos egyesületek egy-kettjét kivéve a többi egyesületek nem dolgoznak határozott cél szolgálataiban határozott terv szerint. Nem készítik elő a gyűléseket, a tárgysorozat nem mutatja a céltudatos tevékenységet. Aki valami munkára vállalkozik, előadóvá lesz. S előadja azt, ami éppen neki tetszik.

Az írásbeli értekezések rendszeren előkészület nélkül írott pongyola elmfuttatások, a melyekben a legtöbbször vajmi kevés a mag. Csupa bevezetés, csupa epizódyszerű kitérés. Nem csuda, hiszen nem erősebb gondolkozás, hosszabb megfigyelés, rendszeres tanulmányozás után íródott, hanem csak úgy röktönözött, mint akár egy dictió a közebéd alkalmával.

Az ilyen „értekezés-“sel a figyelmet lekötni, magasabb szintjára emelkedő eszmecserét provocálni nem lehet. A szikrát csak a kemény kovával lehet kiütni s nem a porló homokkövel.

A gyakorlati tanítások rendszeren nem igazi tanítások, csak szinpadri reproductiók. Bizonyos eredményt tüntetnek fel, de nem mutatják a módot, a mely szerint az az eredmény előretett. Az ilyen „tanítás-“nak a „birálata“ egy makulával sem ér többet, mint maga a tanítás.

A felolvasások és gyakorlati tanítások képezik a gyűléseknek java-részét. Az önálló indítványok jobbára szervezeti, administratív kérés-

désekre vonatkoznak, szintén nem kelhetnek egészséges vitát a legtöbb esetben már tárgyuknál fogva sem.

Az indítványokkal bevégeződik a „tulajdonképeni” gyűlés s kezdetét veszi annak legérdekesebb része a — közebed, melyen folytatódnak az abba hagyott dictiók — szabadon előadva.

Ezzel véget ér a gyűlés, alig hagyva más nyomot maga után, mint egyik-másik tagra nézve egy többé-kevésbé kellemes nap emlékét.

A kis város, vagy falu, legjobb esetben a vármegye határán túl meg éppen nem értesül senki a gyűlésről, mert nincs a ki értesítse az országos érdekű szaklapokat. Az egyesületben minden tizedik embernek van valami „hivatala,” vagy méltósága; ámde már arra nincs ember, hogy a lefolyt gyűlésről egy-egy tudósítást írjon. A tárgysorozat csak összeállítódik, ki is nyomtatódik s el is küldődik valahogy — rendszeren elkésve, — de már arra senki sem gondol, hogy a gyűlés lefolyását röviden, tartalmasan leírja és közölje. Ha néha-néha érkezik egy-egy tudósítás, abban is kevés az öröm, mert írója nem szoritkozik a dolog lényegére, kisallangozza, czifrázza a dolgot, nagy súlyt helyez az értéktelen formaságokra, ki nem fogy az emelyítő dicsérő jelzőkből, melyekkel különben mi tanítók olyan előszeretettel dobálódzunk, mint parittyázó gyermek a kavicscsal.

Hát ilyen közélet mellett nem csuda, ha megszólásnak vagyunk kitéve, ha kevés az értéke az általunk oly nagy előszeretettel osztogatott diszdiplomáknak és szavalt disztósztóknak.

Az ötletszerűség, a készületlenség átka nehezedik ránk. Igazat kell adnunk a „Család és Iskola-“nak, hogy a hol csupán a természetes képesség is számot tesz, ott készen vagyunk, de a hol munka, tanultság, tervszerű készülés kell, lépten-nyomon eláruljuk szegénységünket.

Ezen az állapoton változtatni kell. Az egyesületek tüzzék ki időről-időre a közelebbi czélokát s törekedjenek megvalósítani azokat tervszerű, következetes munkássággal. A sallangokat dobják félre és szoritkozzanak a lényegre. A gyűléseket készítsék elő; a tárgyak tömör kivonatát jó előre közöljék (a meghívóban), hogy a tagoknak is legyen alkalmuk készülni s elkészülve szólani a napirendre hozott kérdésekhez. A gyűlésekről meg irjanak a tisztviselők tartalmas tudósításokat; mert az már élehetlenség, a mit e tekintetben tapasztalunk.

A tudósítás nem a hiúság kérdése. Nem lényegtelen dolog az, hogy mások is tudnak róla, mivel foglalkozunk mi. E révén cserélheti ki a tanítóság kölcsönösen eszméit és gondolatait.

Magyar slójd, svéd slójd.

A tanítók régóta érzik, hogy a puszta betű nem elégíti, nem elégítheti ki a gyermek foglalkozási vágyát. Az elmélet nagyon száraz az élénk, gyors észjárású gyermeknek, nem bírja érdeklődését felkölteni, figyelmét lekötöni.

A szükség vezette rá a paedagogusokat két századdal előbb a szemléltetésre. Ez haladás, de még mindig nem elég, nincs tere a gyermeki lélek alkotási vágyának, nem nyújt elegendő tért a productiv erő kifejtésére. Pedig a gyermekben nagy productiv erő lakozik. A gyermek mindig termelni törekszik. Minden szavában, minden tettében eredetiség nyilatkozik, ez az eredetiség teszi a 2—5 éves gyermeket olyan kedvessé. Az elemi iskola rászorítja a gyermeket a reproducálásra, az eredetiség himporát letörli róla s a productiv tehetséget nem hogy fejlesztené, hanem a legtöbbször lassan-lassan kiöli.

Nem is nyújt tért az elemi iskola a productiv munkaerő kifejtésére. Beszéd-értelemgyakorlat, olvasás, írás, számolás stb. mind csak arra jók, hogy reczitáló géppé süllyeszszék a szegény gyermeket.

A gyermek alkotó erejének fejlesztésére csak az olyan foglalkozás nyújt teret, melynek eredményei kézzel foghatók. Ez a phisikai foglalkozás. Csakis ez képes a gyermeket minden irányban elfoglalni. Régóta kísérleteznek a tanítók, hogy a phisikai munkát valami módon bevigyék az iskolába. A legtöbbször mint czél szerepel a munka s ilyen alakjában soha sem válik be.

Salamon Ottó svéd paedagogus végre szakít a régi felfogással s nem mint czél, hanem mint az alaki képzés egyik eszközét beviszi a kézimunkát az iskolába. Salamon működése nagy sikereket tudott felmutatni. Seregestől vándoroltak hozzá a tanítók, hogy munka oktatási rendszerét megtanulják. Terjed is szépen a slójd az egész földön. Hazánkba *Schranecz és Guttenberg* ültették át.

S csodálatos, hogy míg egyebet mindent, bármi botorság legyen is, szívesen fogadunk, csak idegenből jöjjön, a slójd ellen heves harc indult meg. Legtöbbször egyszerűen nem akarják a kézimunkát beoecótani az iskolába, mások pedig csakis nemzeti jellegű slójdöt akarnak. Az előbbieket nem veszedelmesek, mert ha az élet igazolni fogja a kézügyesítő tanítás szükségét, kénytelenek lesznek magukat megadni.

Most nálunk három slójd irány küzködik egymással: a sopronyi iskola teljesen svéd jellegű, hatása még eddig kis körre terjedő; az országos slójd-egyesület iskolája élén *Guttenberg* Pállal, mely irány legjobban terjed. Ez megtartja svéd iskola munkaanyagát és eszközeit, de magyar tárgy s jellegű minta s munkasorozatot törekszik létrehozni. A harmadik irány, mely még csak elméletben létezik, teljesen magyar jellegű slójdöt óhajt ugy anyagában, eszközeiben, mint formáiban. Ennek az iránynak tudunkkal ez időszert egyedüli képviselője *Láng Mihály*, ki e lapok mult számában ismertetett munkájával óhajtja a magyar slójd alapjait megvetni.

Láng mintasorozatát sok fáradsággal gyűjtötte össze az ország távol fekvő vidékeiről. Czélja tisztán magyar eredetű kézügyességi oktatást teremteni.

Azt hiszszük, nehéz dolog lesz most már erre az alapra helyezkedni, mert Guttenbergéknek már meglehetősen multjuk van, a jelen az övék, a hivek tábora mindinkább szaporodik. *Láng* egyedül áll s csak a messze jövőre számíthat. Azt hiszszük itt a leghelyesebb lenne az ügy érdekében megszüntetni a harezot és kiegyezni 50%-ra.

A cél úgy is egy, azzal a kis különbséggel, hogy míg *Láng*nál a munka tisztán az alaki képzés eszköze, addig Guttenbergéknél már némileg cél is. *Láng* a munka oktatásnak csak nemzeti és paedagogiai fontosságát tulajdonít. Guttenbergék e mellett az ifjúság technikai kiképzésének rendkívüli szociális jelentőségét is számba veszik.

El kell ismerni mindkét félnek eszményei törekvéséit; éppen azért nagyon óhajtandó, hogy megértsék egymást s egymástól okuljanak.

A slöjd iskolák hivei tényleg mindig kutatnak magyar jellegű tárgyak és minták után. *Láng* könyve jó utmutató. *Láng* pedig eszméinek realizálásánál nem fogja nélkülözhetni a gyakorlat embereit. A slöjd hivei már sok magyar tárgy mintát vettek át a munkasorozatokba, nem kételkedünk, hogy előbb-utóbb teljesen magyar tárgy lesz az egész munkasorozat. *Láng* is engedhet, elfogadhatja Guttenbergék munkaeszközeit, melyek éppen úgy magyarok, mint svédok, németek vagy francziák. Ha *Láng* felveszi a munkaanyagok közé a fát, úgy a munkaeszközök közé okvetlenül fel kell vennie a fa megmunkálására szolgáló összes eszközöket; ha csak nem akar az egyoldalúság hibájába esni. Szakitania kell a csupán játékosul szolgáló tárgyak készítésével is. Amint nő a gyermek, úgy nő a vágya is, hogy nagyoknak is hasznavehető dolgot tudjon készíteni. Amit a 9—10 éves gyermek mint játékot végez, azt 11—13 éves már szívesen elvégzi mint komoly munkát.

Hiszszük, hogy *Láng* nem marad tisztán az elnéletnél, hanem törekedni fog eszméit megvalósítani. A gyakorlat majd meg fogja neki mutatni, hogy hol és mennyit üdvös neki a svéd slöjdből átvenni.

A slöjd-iskolák hivei pedig *Láng* könyvének utmutatása mellett lassan-lassan majd csak megalkotják a magyar tárgy és mintasorozatot.

A két irány merev harezza csak ártalmára lenne az ügynek. Míg az észszerű közeledés és egymás kölcsönös támogatása az ügyet diadalra segíti.

Müller Antal.

Mesterinasok iskolája.

Ezen czim alatt egyik esti lapban közelebb kiméletlenül tört lándzsát a székes-föv. iparostanoncz-iskolák működése felett. Rászolgáltak-e erre a székes-föv. iparostanoncz-iskolák tanítói vagy nem, azt e helyen ezuttal nem keresem, csak véleményemet óhajtom kifejezni a cikkirő helytelen elbirálása, elhamarkodása s jogtalan támadása ellen, melylyel sérti a székes-föváros érdekelt tanítóit s általában a tanítókat, kikben nem hiányzik a tehetség és törekvés, hogy szerzett képzettségeiket ujjakkal szaporítsák csakhogy megfelelhessenek megbízatásuknak.

Igy többen, hogy az iparostanoncz-iskolában taníthassanak, szabad idejüket szakrajz tanulással töltik, hogy a legközelebbi alkalommal kínáló iparostanoncz-tanítói megbízatásnak megfelelhessenek. Tény, hogy

több he
zolás m
a cikkir
hozzá,
vele eg
némeily
cikkirő
tekintél
elhárítá
a rende
tására,
a fente
kevésbl
község
elemi i
koru fi
nyire m
tanonez
A
a széke
tőleg s
denek,
mellett
nyilatko
tanonez
oktatás
ügyessé
E
birtak
delésér
A
kor és
tőkat
jártasak
lával, k
A
körökb
telek a
V
tásnak
adnak
lában e
az egy
annyira
Művezo
helye r
több is
birnak,

több helyen oly tanítók végzik a szakrajz tanítást, akik jártasak a rajzolás művészetében, de a szakrajzban nem és csak így volt lehetséges a cikkkirónak azt a megjegyzést tenni, hogy a tanítók nem értenek hozzá, miáltal a tanítói tekintély a tanulók előtt sokban gyengült és vele együtt a fegyelem is. A fegyelmetlenségről úgy nyilatkozik, „hogy némeiylkor tanító és tanuló között tettelegességre kerül a dolog.“ A cikkkirónak ez a nyilatkozata egy csipetnyivel sem szállítja le a tanítók tekintélyét, hanem a népnevelésnek egy sötét foltját világítja meg, a melynek elhárításán még sokat kell a tanítóságnak fáradozni s kényszerítve lesz a rendelkezésére álló fegyelmzési eszközök egész sorozatának betartására, esetleg azok megszigorítására. A cikkkirónak habár alkalma volt a fentebbieket iskolájában tapasztalni,*) mégsem volt helyes, de még kevésbbé jogos a felszólalása, mert ha ilyenmü iskolák fenntartására község vagy város nem is kötelezhető. A népoktatási törvények csak elemi ismétlő iskolákról tesznek említést, melynek tanulói 12—15 éves koru fiu és leány gyermekek. Nálunk, hol ezen korbéli gyermekek többnyire mesterséget tanulnak, a kötelező *elemi ismétlő iskola*, iparostanonez-iskola jelleget vett fel.

Azon lelkes tanférfiak és tanügybarátok pedig, akiknek ajánlatára a székes-főváros tanácsa az iparostanonez-iskolába a szaktanítást, illetőleg szakrajz tanítást bevitte, bizonyára nem azért küzdött-k és küzdenek, hogy tanítványok — habár a jelenlegi kezdetleges rendszer mellett egyik vagy másik tanító alkalmat adna is rá — ily módon nyilatkozzanak oly intézmény felől, a melynek czélja az, hogy az iparostanonezok ne csak a törvény által kötelező elemi tárgyakban nyerjenek oktatást, hanem szakmájukban is czélszerűen felhasználható rajzolás ügyességet is sajátíthassanak el.

Ez a czél lebeg azon tanférfiak és tanügybarátok előtt, akik rábirták a székes-főv. tanácsát a szakoktatás, illetőleg szakrajztanítás elrendelésére. Csak rövid idő kérdése és a czél teljesen el lesz érve.

A jelenlegi tanügyi tanácsnoknak az a törekvése, hogy eltekintve kor és szolgálati időtől, az iparostanonez-iskolában lehetőleg oly tanítókat alkalmazzon, a kik a szaktanításban, illetőleg szakrajzolásban jártasak. A miniszteriumban szintén foglalkoznak az iparostanonez-iskolával, különös figyelemmel a szakrajzra.

A cikkkiró észrevételei tehát nem voltak ismeretlenek a tanítói körökben és csak türelemmel kellett volna várnia s azok az észrevételek az ő felszólalása nélkül is tárgyaltan-kká váltak volna.

Végül megemlíti, hogy a szaktanításnak, illetőleg a szakrajz tanításnak ugy volna eredménye, ha azt a szaknak megfelelő művezetők adnák elő. Erre nézve az a megjegyzésem, hogy az iparostanonez-iskolában ez idő szerint még kezdetleges és rendezés alatt álló szakoktatása, az egyes szakoknak csak alapismeretéig terjeszkedik ki, nem pedig annyira, hogy az egyes szakok szerint kész mesterembereket neveljen. Művezetők által végzendő szaktanításnak a mi iparostanonez-iskoláinkban helye nincs. Azok a tanonezok, akik, szorgalmuk és ügyességükben bizva, több ismeretet akarnak szakmájukból elsajátítani, ha kellő képzettséggel bírnak, szakirányu felsőbb iskolákban folytathatják tovább tanulmányaikat.

*) A miben nekünk sok okunk van kételkedni.

Azért tehát elégedjenek meg a szék.-föv. érdekelt iparosai azzal, amit a szék.-föv. tanácsa tanonczaiknak nyujthat és ne vádolják azokat, akik a nehéz feladat megvalósításán fáradoznak.

Hogy a szakoktatásnak, illetőleg szakrajz tanításnak jelenlegi kezdetleges rendszere nem nyujthat mindent, azt magam is elismerem; de ez nem ok arra, hogy a volt tanítványok tanítóikat vádolják, tekintélyüket csorbítsák. Ez a sajnos jelenség egyébiránt szolgáljon okul arra, hogy a szakoktatás, illetőleg szakrajz tanítás tökéletesítésén fáradozó tanfériak és tanügybarátok *mennél előbb* végleges megállapodásra jussanak, hogy a szék.-föv. tanácsa s a tanítók ne legyenek kénytelenek ilyen és hasonló vádakot tűrni.)*

Porosz Gyula.

Az évváró vizsgálatokról.

Ezen aktualis az egész tanítóságra, tanügyre nézve nagyon is fontos, lényeges kérdéstről kívánok én is egy-két szót szólani.

A falusi, kisvárosi iskolaszék a köznépből van alkotva. Az iskola-tzéki tagnak, koma, sógor, kik a tanító fizetéséhez rendesen hozzájárulni tartozik. A falusi ember, a hivatalnoknak, az uri embernek — nem gasyásnak — különösen ha fizetéséhez is hozzájárul, érthető okokból nem barátja. Így van ez a tanítóval szemben is. Az iskolaszék elnöke — ha a tanító nem tudott csuszó-mászó szolgává alakulni, alig varja a meg-boszulás óráját, a vizsgálat napjának elérkezését, amikor az elemi iskola fogalomkörét meghaladó kérdések által zavarba hozta a növendéket, kit a *szokatlan* nagy publikum amugy is megzavart.

Voltam egy ilyen vizsgán, melyen egy máskor jó, szorgalmas tanuló akkor nem tudta megmondani, hány ujsa van. No hisz nem kellett több, megvolt a hatás, tarthatatlanná vált a tanító helyzete.

Voltam oly vizsgán is, hol teljesen az elnök kérdezett, tul ment a tanterven, egyáltalán olyant kérdezett, mit nem tanultak. Mi lett az eredménye? Tanítói tekintély sértése, a rossz fizető, ezzel állott elő: Ugy sem tud a gyermekem semmit, minek fizessenek? A pénzt tudja kérni, de tanítani nem tud.*

Ki van téve a tanító a tudatlan közönség birálatának, az elnök boszujának. A tanuló gyenge tehetsége, a megijedés, megzavarás, a sok mulasztás nem mentség előttük. A szülők mindig a tanítóban keresik a hibát, nem gyermekükben; Kákán is csomót keresnek. A tanító, ki ambicióval, lelkesülten, buzgalommal, lelke egész hevével egész tanéven keresztül küzdött, tönkre van téve, ered nénye nincs, tekintélyének vége. Mert könnyű valamit elvenni, de azt helyrehozni évek kellenek! Az ily

*) *Ama bizonyos esti ujságnak szóban levő támadását mi is olvastuk s bizony mi sem gyönyörködtünk benne; mert a támadás lényegében igaz-ágtalan és gyöngédtelen, tehát visszatetsző. Fel is szólaltunk volna ellene a maga helyén, de tapasztalatból tudjuk, hogy azon esti lap, mint a nagyiparosok érdekeinek szószólója, nem fogad el olyan közleményeket, amelyek az említett érdekekkel összhangzásban nincsenek. A mi nagyiparosaink jó részének érdeke: semmi iskola, hogy az inas munkáereje a legszélsőbb határig kihasználható legyen. Ezért kell az alsófoku ipariskola tekintélyét rontani. Az a volt ipariskolai tanuló öntudatlanul tett szolgálatot ennek az iránynak.*

bántódások mindenesetre kedvének szárnyát szegik, lelkesültségének vége.

Hogyha pedig az elnök, tagok, gondnokság szereti egy vagy más okból a tanítót, van akkor fényes, kitünő, várakozáson, követelésen felüli vizsga. Olyankor örömmel tapasztalják, hogy a kicsikék értelmes feleletei — jóllehet beszélni nem tudtak — a tisztaság, rendszeretet, az összes ismeretek alapos bírása bőséges kamatai az iskolákra fordított költségeknek, élvezettel töltötték ott az időt — pedig de erőltetett, nehézkés volt az otlevés — megszerették az iskolai levegőt, hát egész tanévben miért nem látogatták az iskolát?

És kérem, mire való a szemfényvesztés? Jó vizsgát akarunk? Laikus a vendég? Hát kérem úgy tesz a tanító, ahogy jobban tetszik a laikusnak. Hozzányul a tiloshoz. Bemagoltat verseket, szavakat, más tantárgyból is a tanító tudja, hogy minden gyermeke mit tud, hát olyant kérdez tőle, mit tud, a gyengébbeket nem kérdezi, a tanulók a feltett kérdésekre jelt adnak, hogy felelni akarnak s e szerint megy a feleltetés. Vizsga előtt néhány hétig ezt gyakorolják s lesz kitünő, fényes vizsga. Ez azonban nem az életnek való tanul'atás, ez csak magoltatás, elfeledi vizsga után, az ily kényszerrel való tanultatás szívet, lelket nem nemesít, idegessé teszi, veszít a gyermek testi súlyából, halványabb lesz, nincs étvágya, ingerlékeny, fáradt, almban is szaval, szóval betegség csirája. Nem frissíti ez a növendék lelkét.

De kérem szépen, ezen dolgok csak eshetőségekre szólnak, kevés helyen van meg, *hisz ma már oly jeles tanítói gárda van, hogy büszke lehet rá nagy Magyarország*)* Régente, amikor minden kiszolgált baka, suszter, szabó-legény, volt tanító, szükséges volt az évvizsára. Rendezetlen volt az iskolaügy, de azóta óriási haladás, ég, és föld! Ma 4 évig készül hozzá képezdében a jelölt, de ezzel nem elégszik meg, az életben is tanul, olvas, képzi magát, mert tudja, hogy az élet az iskola! Ma már nem azért tanítanak a tanítók, mert a vizsga lebeg szemek előtt, kötelességérzet és képesség van e derék táborban, lelkesült, ambiciozus, buzgó, képzett tanítói gárda van, tanít az lelkiismeretesen, buzgón, éppen a vizsga bántja, ahol nem kapja meg egész évi szorgalmának erkölcsi jutalmát, mert laikus és boszuálló, nem szakértő emberekkel van dolga.

Ifju lelkesedéssel, lángoló szeretettel, kiapadhatatlan lelkesedéssel végzik terhes munkájukat, akötelességtudás, a pontosság példányképei, lankadatlan szorgalommal, buzgalommal működnek, sőt az engedelmes tisztelet is meg van bennük. Öntudatos, higgadt törekvéssel, soha nem csökkenő ideahzmustal csüggnek pályájukon. Nem is a felügyelet bántja őket! Korántsem! Szeretik ök a felügyeletet, de olyan felügyelőt szeretnek látni iskolájukban, aki szakember, ért a tantervhez, tananyaghoz, ki tudja méltányolni nagy munkájukat, de nem a gatyás parasztot!

Bárcsak kelvezőbbek lennének pénzügyi viszonyaink, hogy szaporítani lehetne a kir. tanfelügyelőség személyzetét, hova tanítókat neveznének meg mint szakembereket és pedig annyit, ahány járása van a megyé-

*) No no!

nek, hogy minden évben minden iskola megvizsgálható lenne, de alaposan, nem futtában. Erre kellene módot találni, de mielőbb!

Azonnal el kell törölni az évváró vizsgákat, legyen ahelyett évváró ünnepély s a tanfelügyelő meglátogassa az iskolákat!*)

Nagy Béla.

Tanerő-beosztás.

— Budapest székes-főváros községi elemi népiskolai tanszemélyzetének elhelyezési és munkabeosztási kimutatása az 1900—1901-iki iskolaévre. —

1. I. ker. Iskola-téri elemi iskola.

I. fi, Petzina Ödön, II. fi, Farkas József, ig. tan., III. fi, Oszoly Kálmán (rajz, torna), IV. fi, Vaskó Bertalan (rajz, torna), I. l. Kosutány Ilona, II. l. Appl Lajosné (km. felügy.), III. l. Csonka Józsa, IV. l. Farkas Józsefné, st. Lovas Ferencz, km. tan.-nő Korniczky F.-né.

2. I. ker. Szarvas-téri elemi iskola.

I. fi, Hesz Árpád (VI. rajz, torna), II. fi, Hetzer József, ig. tan., III. a) fi, Kettner Ferencz (rajz, torna), III. b) fi, Apa Kornél (rajz, torna), IV. fi, Patka Kálmán (rajz, torna), V. a) fi, Kovács Jakab (rajz, torna), V. b) fi, Nagy Ede (rajz, torna), VI. fi, Tonigold Lajos, I. l. Péter Anna, II. l. Perviz Ottilia (km. felügy.), III. a) l. Markovits Sándorné (km.), III. b) l. Andreánszky Vilma, IV. l. Fehérváry Ferenczné, V. l. Gaál Emma, VI. l. Oprée Róza, St. Havas Győző, St.-nő Mocsári Ilona.

3. I. ker. Czakó-utcai elemi iskola.

I. a) fi, Dikovics Tóth Dániel (III. torna), I. b) fi, Schirl Tódor (IV. torna), II. fi, Jakopovits Lajos (III. rajz), III. fi, Hümpfner Ferencz, ig. tan., IV. fi, Dallos István (rajz), I. a) l. Leicht Leopoldina, I. b) l. Fleschhut Mária, II. l. Witkovszky Antalné (km.) IV. l. Kollmann Mária (km.)

4. I. ker. Fehérvári-uti elemi iskola.

I. fi, Bordi János, II. fi, Kirnig Jakab, vez. tan., III. fi, Szilaveczy Árpád (rajz, torna), IV. fi, Kurucz Károly (rajz, torna), I. l. (még nincs beosztva), II. l. Kliczpera Anna, III. l. Vogel Irma, IV. l. Prohászka Anna (km. felügy.). St. Lendvay Ferencz, km. tan.-nő özv. Gold Jánosné.

5. I. ker. Kelenföldi elemi iskola.

I—II. v. Filó Géza (V. VI. rajz, torna), II—III. l. Hirschman Irma (km., III. IV. l., V. VI. v. km.), III—IV. v. Zsadányi Ferencz (rajz, torna), V—VI. v. Martos Ágoston, vez. tan. Ismétlő oszt. Martos Ágoston. Ker-tészeti és gazdaság Martos Á.

6. I. ker. Krisztina-téri elemi iskola.

I. a) fi, Reményi Aranka, I. b) fi, Madarász László (V. VI. rajz,

*) A conclusioval egyetértünk, de a megokolással nem. Ha majd az Orsz. Bizottságban is napirendre kerül a kérdés, tüzetesen kifejtjük álláspontunkat.

torna, III. v. rajz), II. fi, Garay Antal, ig. tan., III. fi, Czike Imre (rajz, torna), IV. fi, Ujhelyi Sándor (rajz, torna), V—VI. fi, Bárány Zsigmond, I. l. Karkis Istvánné, II. l. Kasics Margit, III. l. Csehál Anna, IV. l. Dorogsághy Dénesné (km. felügy.), II. v. Szántó Antalné, III. v. özv. Szücs Ferenczné (km.). St.-nő Menner Aranka.

7. I. ker. Atila-utcai elemi iskola.

I. a) fi, Fehérváry Ferencz (V. VI. torna), I. b. fi, Mihalecz Józsefné, II. a) fi, Patacsics János, ig. tan., II. b) fi, Szabó Ágoston (V. VI. rajz), III. a) fi, Hajós Mihály (rajz, torna), III. b) fi, Pál Albert (rajz, torna), IV. a) fi, Frimel János (rajz, torna), IV. b) fi, Hangl József (rajz, torna), V—VI. fi, Starker Károly, I. a) l. Trettina Józsefné (III b) km.), I. b) l. Schönreither Irén, II. a) l. Aczél Antónia, II. b) l. Valter Vilmosné, III. a) l. Schönreither Anna (km.), III. b) l. Teri Benedekné, IV. a) l. Ehmayer Berta (km. felügy.), IV. b) l. Váradí Amadéné (km.), V—VI. l. Schischka Jenőné. St. Simon Lajos. St.-nő Gotvald Józsa, km. t.-nő Jamriska Jozefa.

8. I. ker. Mayer Ferencz fiárvaházi elemi fiiskola.

Igazgató Somlyay József. I—II. fi, Schwarcz Ágost, I. félév felügy. tan. I—II. fi, II. félév felügy. tan. (nincs még beosztva),

9. I. ker. Istenhegyi elemi iskola.

I. v. (Nincs beosztva), II. v. (Nincs beosztva), III. v. Czike Ferencz vez. tan. (rajz), IV. v. (Nincs beosztva), V—VI. v. Kovács Alajos (rajz, torna), Ismétlő leány oszt. (Nincs beosztva). Ismétlő fiuosztály, Czike Ferencz. Kertészeti és gazdaság Czike Fer. Kézimunka-felügyelő (Nincs beosztva).

10. I. ker. zugligeti-uti elemi iskola.

I—II—III—IV. v. Székely János vez. tan. (rajz, torna), III—IV. l. o. kézimunka Eperjesi Istvánné. Kertészeti és gazdaság Székely J.

11. I. ker. Labancz-uti elemi iskola.

I—II. v. Eperjesy Istvánné (III—VI. km), III—IV. v. Eperjesy István vez. tan. (rajz, torna), V—VI. v. Asztalos Gyula (rajz, torna). Kertészeti és gazdaság Eperjesy I., Asztalos Gy.

12. I. ker. lipótmezei elemi iskola.

I—II. v. Borovszky Lászlóné (III. IV. km.), III—IV. v. Koncsek Lajos vez. tan. (rajz, torna).

13. II. ker. Szalag utcai elemi iskola.

I. fi, Szende István, II. fi, Schinabeck Engelb., ig. tan., III. fi, Kápolnai Gyula (rajz, torna), IV. fi, Szabó Dezső (rajz, torna), I. l. Dvorsák Alajosné, II. l. Kép Sarolta, III. l. Csutor Pálné, IV. l. özv. Perényi M.-né (km. felügy.). St.-nő Rocsek Paula, km. tan.-nő Hauszmann B.

14. II. ker. Medve utcai elemi fiiskola.

I. a) fi, Hudeczek Ferenczné, I. b) fi, Szabó Lajosné, II. a) fi, Aímási János, ig. tan., II. b) fi, Valló Mihály, III. a) fi, Oláh Dezső, (rajz, torna), III. b) fi, Szabó Lajos (rajz, torna), IV. a) fi, Hahn Rezső (rajz, torna), IV. b) fi, Rác József (rajz, torna). St. Mihalik István.

15. II. ker. Iskola-utczai elemi leányiskola.

I. a) I. Novák Lajosné, I. b) I. Král Lászlóné, II. I. Bruckner Józsefné, III. a) I. Valló Mihályné, III. b) I. Váradi Aladárné, IV. I. Pauer Mária, V. I. Könyves Károly, ig. tan., VI. I. Steidl Irma (km. felügy.), stan.-nő Vasek Mária, km. tan.-nők Hirschberg V.-né, Kecskeméty I.-né

16. II. ker. Toldy Ferencz utczai elemi iskola.

I. fi, Watzula Rezső (III. rajz, torna), II. fi, Zipser Károly (V. VI. rajz.) III. fi, Jurányi János, ig. tan., IV. fi, Kovács Gyula (rajz, torna), V. fi, Agoston Béla (torna), I. I. Szuly Gizella, II. a) I. Knaust Arnoldné, II. b) I. Nikolics Ignáczné, III. I. Frommann Istvánné, IV. I. öz. Lútszky I.-né (km. felügy.), V. I. Bastl Irma, st. Sauerstiz László, st.-nő Szabó Mária, km. tan.-nők Hengl Henr., Stauffer Ad.-né.

17. II. ker. Margit-köruti elemi iskola.

I. fi, Moussong István, II. fi, Trájtler Károly, ig. tan., III. fi, Neményi Ödön (rajz, torna), IV. fi, Radvánszky Károly (rajz, torna), I. v., Rodriguez Belané, I. I. Farkas Elekné, II. I. öz. Hlavács Dán.-né, III. I. Schmelhegger Vikt., IV. I. Guary Etel (km. felügy.), st.-nő Kecskeméthy Mária, km. tan.-nő Dörre F.-né.

18. II. ker. Lövház-utczai elemi iskola.

I. fi, Földes István (V. VI. rajz, torna), II. fi, Farkas Elek ig. tan., III. fi, Sehr Gyula (rajz, torna), IV. fi, Havas Mihály (rajz, torna), V—VI fi, Dankács Mihály, I. I. Belanszky Arturné (V. VI. km.) II. I. Oszoly Kálmánné, III. I. Petrik Olga (km.), V—VI. I. Sauerstiz Margit, st. Rigler Rezső.

19. II. ker. főv. szeretetházi elemi fiiskola.

II. ker. Nagy-Rökus-utca 36. Igazgató Szóts András. I—II—III. fi, Cavallóni P. nev. tan. (rajz, torna), IV—V—VI. fi, (Még nincs beosztva) irn. tan. Földrajz és történet Szóts András igazg. Slöjd és faipartanmühelyvezető (Nincs beosztva).

20. III. ker. Lajos-utczai elemi iskola.

I. fi, Kolumbán István (VI. rajz, torna), II. fi, Zöld Károly (V. rajz, torna), III. fi, Lohr Lajos (rajz, torna), IV. fi, Hoffer Lajos (rajz, torna), V. fi, Baka Mátyás, VI. fi, Reisinger Gyula, I. I. Hahn Rezsőné, II. I. Lindner Károly ig. tan., III. I. Müller Károlyné (km., km. felügy.), IV. I. Reisinger Gyuláné (km), V. Babel Rezsőné. St. Mézes János, Km. t.-nő Göth Emilia.

21. III. ker. Űrömi-utczai elemi iskola.

I. fi, Argényi Mátyás, II. fi, Bredl Sándor ig. tan., III. fi, Pritz József (rajz, torna), IV. fi, Bartha Gyula (rajz, torna), V—VI. fi, Witkovszky Antal, I. I. Weimesz Valéria (km. V. VI.), II. I. Schmidt Lászlóné, III. I. Trettina Matild (km. felügy., km.), IV. I. Schedel Etelka (km.), V—VI. I. Petrik Margit. St. Hováth Károly.

Értesítők.

A gyöngyösi állami el. fiu- és leányiskola értesítőjét Halápy János és Vargha Tivadar igazgatók szerkesztették.

Mint már a czimből is kitetszik, lényeges változás ennél az iskolánál, hogy az adminisztrációt kétfelé választották és az iskolákat, melyek a város különböző részein vannak elhelyezve, két igazgató vezetése alá rendelték. Egy furcaságot találunk mégis, hogy a két igazgató mindenik a másik igazgató vezetése alá tartozó iskolában tanít. *Halápy* a központi iskola igazgatója tanít a felső-városi iskolában, *Vargha* a felső-városi iskola igazgatója pedig tanít a központi iskolában. Mi lesz ebből, ha ezek összekülönböznek! Akkor lesz csak igazi — ellenőrzés.

Az összes iskolákban tanított a két igazgatóval együtt 30 tanító, 2 kézimunka-tanítónő és 8 hitoktató. Az iskolák mellett áll fenn 5 óvónő vezetése alatt 5 óvoda is. A mindennapi iskolába beiratkozott összesen 1534 növendék, kik 30 teremben, 30 tanító vezetése alatt voltak, egy-egy osztály s tanítóra jut átlag 51 gyermek. A legnépesebb osztályban 64 volt a tanulók száma, a legkevesebb 44 volt egy osztályban. Itt tehát normális állapotok vannak. Az ismétlő iskolában 458 tanköteles volt 9 csoportban 9 tanító vezetése alatt, egy-egy csoport s tanítóra tehát jutott átlag 51 ismétlő. Ez ugyan távolról sem felel meg a követelményeknek, mert az ismétlődés egy tanító vezetése alatt, különösen ott, ahol lehet, legfeljebb 20 növendéknek volna szabad lenni. Itt egyiknek ennek a háromszorosa is előfordul. Miért kell éppen csak 9 ismétlő csoportnak lenni, holott lehetne 20—22 is? Hiszen 14-en csak I. és II. osztályt tanítanak, hol mindössze heti 18 órát tanítanak, de a III—IV. osztályokban sem olyan túlságos nagy az óraszám, hogy az ismétlőt el ne bírnak. Az osztatlan iskola tanítója, kinek munkája terhesebb, fárasztóbb, hetenkint 32—35 órát tanít. Ezzel szemben 26—28 óra talán nem lenne nagyon sok. Nem szabad túlszofolásról panaszkodnunk, ha akkor, mikor mód van azt kikerülni, magunk idézzük elő. Számítsa csak ki az igen tisztelt tanító-testület, hogy abban az ismétlő iskolai csoportban, hol 60 tanköteles van együtt, egész éven át *hány percnyi közvetlen tanítás jut egy gyermekre?* Vajjon nincs-e igaza a szülőnek, mikor vonakodik gyermekét az ismétlőbe küldeni? Panaszkodunk, hogy nehéz az ismétlőket beikolázní. Nehéz, mert úgy látszik, magunk sem vesszük az ismétlő iskolát komolyan. Pedig komolyan kell veenni annyival is inkább, mert aránytalanul kevés gyermek jut fel az V. és még kevesebb a VI. osztályba.

Ime Gyöngyösön, hol a mindennapi osztályok létszáma normális, a legtöbben 60-on alul van és 30 osztály közül csak 5-ben emelkedik 60-ig, vagy 3—4-gyel azon felül, mégis a 30 osztály közül 7 I. osztály van, ugyanannyi II. és III. és 6 IV., ellenben nincs csak 1 V. és 2 egyesített V—VI. osztály. Az 1534 tanköteles közül csak 143 (9,3%) jutott a IV. osztályon felül, holott a legrosszabb esetben is legalább 20%-nak a két felső osztályba kellene járni, még ekkor is 13,3%-kal kevesebb, mint az egy harmad. A VI. osztályba csak 33 növendék jutott 1534-ből; tehát csak 2,1%. Nem tagadhatja senki, hogy biz ez vajmi kevés.

Az 1534 növendék közül 1456 végazte be az iskolai évet; kitünő 214 (14.6%), bukott 188 (12.7%).

Kissé sokat is foglalkoztunk ezzel az iskolával, de mint a vidéknek egyik legnagyobb állami iskolája megérdemli, hogy tüzetesebben foglalkozunk vele.

A beregszászi állami elemi népiskola értesítőjét Serly Ferencz igazgató teszi közé. Ez mint a mult évben, az idén is a legrövidebb. Nem mond többet, mint a mennyit éppen kell; de eleget arra, hogy megismerhessük az iskolát. A tanító-testület 18 tanítóból és 5 hitoktatóból áll. Beiratkozott az iskolába összesen 929 növendék, év végén maradt 888.

Egy-egy tanteremben s egy tanító vezetése alatt volt átlag 49 tanuló. A legtöbb egy teremben 70, a legkevesebb 20. A 18 osztály közül volt 4 első, 4 második, 4 harmadik, 4 negyedik és 2 egyesített V—VI. osztály, az osztályok fele fiu, fele leányosztály. A IV. osztályon felül volt 85 növendék, tehát 9.5% még mindig nem elég normális az állapot; bár azon az uton halad ez az iskola, hogy egy-két év alatt teljes normális állapotok fognak kifejlődni s az iskolába járó tanköteleseknek csak igen kis része nem fogja elvégezni a teljes népiskolát. A 888 vizsgázott tanköteles közül kitünő 116 (13%), bukott 76 (8.5%). A mulasztások összege 28661 félnap. Az ismétlő iskoláról hallgat a krónika.

A keszthelyi áll. segélyezett községi iskola értesítőjét közli Bóry Imre igazgató-tanító. A tanító-testület 16 tagból áll, kik közül 3 hitoktató és 1 kézimunka-tanítónő. Beiratkozott összesen 531 tanköteles, bevégezte az évet 484. Kitünő 30 (6.2%), megbukott 64 (13.2%). R.

A „néppárturalom“.

Nyiregyházáról egy 19 oldalnyi röpiratot küldtek be hozzánk. „Egy független állampolgár“ írta s azt mondja a broszura czimében, hogy a „Néppárt-uralom“ a „Magyar állam létérdeke“.

Szinte kíváncsivá teszi a „független állampolgár“ az embert arra, milyen is hát az a *néppárt*, melynek uralmát ő a magyar állam létérdekének állítja. Sajna, kíváncsiságunk kielégítetlen marad. Megesalódvá teszszük le a rövidke füzetet. Szinte sajnáljuk az időt, melyet olvasására fordítottunk.

A „független állampolgár“ azon kezdi, hogy „a magyar *nemzetiség*“nek nagy érdeke, hogy a tiszta „néppárturalom“ zászlója alá sorakozzék, azt azonban elfelejti megmondani, hogy mi is voltaképen az a „tiszta néppárturalom“, melynek lobogója alá a magyar *nemzetiségnek* sorakoznia kell. Irónk nyilván nem akarja elsietni a dolgot. Majd megmondja ő később, mi is az „a tiszta néppárturalom“, csak előbb tanusítson „a sok különböző és ellentétes társadalmi réteg készséget a józan néppárturalom eszme-magvainak befogadására“. Ez a készség megjő, ha „államférfiaink hivatásuk magaslatára állnak“, kezökbe vessik „az egész nevelés-oktatásügy államosítását“; mert nagy „*sulyt kell*

helyezniök államférfiainknak a magyar állameszme szempontjából is a népiskolák *horderejére*.“ De bizony államférfiaink nem jól csinálják a dolgukat, a nemzetiségi vidékeken felállított állami iskolák nem sokat érnek. A magas kormány „inkább kevesebb iskolát állított volna fel, hanem azokban azután *fejedelmileg* kellett volna dotálnia a néptanítókat. Hajh! de akkor felkoppant volna az álluk a pléhgalléros uraknak.“ Ám azért, habár „államférfiaink“ el is puskázták a dolgot és ámbátor „nincs érzékünk az idealismus magas érdekei iránt és fetrengünk sokan, *kétségbe-ejtően* sokan, az anyagelvűség büzhödt mocsarában,“ „*nincs okunk kétségbeesni*.“ Még az sem éppen nemzeti szerencsétlenség, hogy Széll Kálmán ül a miniszterelnöki székben, valamint az sem volna megváltás, ha Kossuth Ferencz váltaná fel, „jöllehet ez már sokat *lökne* a latban.“ Csak legyen meg az államosítás, akkor aztán minden jóra fordul.

Az egyházpolitikai alkotások is megszilárdulnak, leszerelődnek a nemzetiségi és átkos szocialista izgatások; sőt talán még az államosítás nélkül beáll ez a fordulat, mert „hála a felvilágosodás angyalának, a népek kezdenek még csak hazánkban is önbeesérzetök tudatára ébredni.“

Mindazonáltal egy kissé demokratikusabb kormány kellene ennél a mostaninál, olyan például, a milyen az amerikai (Egyesült Államok). Bezzeg nincs ott sem nemzetiségi kérdés, sem Istent s hazát megtagadó szocializmus, mert „ott a népnevelés-oktatásügy a tiszta néppárturalmi elveken nyugvó államhatalomnak vasmarkába van letéve.“

A tiszta néppárturalmi elv azonban még egyebet is kíván. Legyen „mindennapi kenyér“ legyen „műveltség“ mindenki számára. Adjon a gazdag a szegényeknek. A szegény érdekeinek védelmében járjon elől az állam, mert az nem jól van, hogy „némelyek az anyagi jólét zsirjában fuldokolva dözsölnek, mialatt mások, önhibájokon kívül csak tengetik nyomorult életüket.“

Miként lehetne véget vetni úgy a „fuldokolva dözsölésnek,“ mint a nyomorult tengődésnek, erre nézve nagyon keveset mond „a független állampolgár.“ S a mit mond, nem egyéb mint furcsaság. Hozassék be a progressiv adó. „Ezt az adónemet azért kellene rendszeresítenie az államhatalomnak, hogy abból egy hatalmas ingó tőkét tudjon magának teremteni *egy országos segély-alap részére* mely feltétlenül állami kezelés alatt állana, mi által az államhatalom mindég sikerrel ellensúlyozhatná a szocializmus kiesapongásait. Persze az adónem az u. n. módos embereknek a zsebéből sok jó pénzt kivenne, a mikor aztán azok sok részének nem telnek kutyákra, lovakra, dámákra és egyéb más nagyuri passiókra.“

És ha a „tiszta néppárturalom“ (mely nem tévesztendő össze a *néppárttal*, melynek tagjai előbb a haza „bliktri,“ miután ezek aljas haszonlesésből vagy fanatismusból „a klerusnak nyomorult uszályhordozói“) zászlója alatt sem teremne boldogság a magyar „nemzetiségnek,“ akkor vigasztaljuk magunkat majd a költővé emelkedett, (mert a záradék már költemény,) „független állampolgár“ következő „fóházá“-val:

„Isten őrizz! Népeknek nagy Istene!
Szent hazánkkal, népeinkkel légy vele.
Soh'se vond meg tőlünk szent segélyedet,
Hogy egymást értve, egyesülhessenek.

„Világosság“-ban tartsd a király szivét,
Hogy mindég lássa fenséges helyzetét,
Hogy a ki sok milliók felett van
Legyen dicsőbb erényben' hatalomban.

Ha pedig tán elvégezted felőlünk,
Hogy több évezredet már meg ne érjünk.
Legyen meg ebben is a te akaratod,
Tudjuk, hogy azt is javunkra akarod.“

Hogy mit szólnak „államférfiaink“ ehhez a „néppárturalomhoz“ nem tudjuk. Valószínűnek tartjuk, hogy Széll egyelőre nem adja át helyét Kossuth Ferencznek, „jöllehet ez már sokat lökne a latban.“ — Mi úgy véljük, hogy ebből a „néppárturalomból,“ aligha lesz egyéb egy nyomda-számlánál. S hogy ennek daczára ennyi helyet szenteltünk neki, azért tettük, mert tartunk tőle, hogy a „független állampolgár“ talán kissé függő helyzetben levő *kollega*. Adja Isten, hogy csalódjunk!
Kohn Jakab.

Meghívók.

I.

A Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága ez évi közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia I. emeleti felolvasó termében augusztus 16-án d. e. 9 órakor tartja.

Tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
  2. Ünnepi beszéd. A magyar királyság 900 éves fennállása alkalmából, tartja *Ujváry Béla*.
  3. Titkári jelentés. Bemutatja *Hajós Mihály*.
  4. A nyugdíjtörvény revisiója. Előadó *Ember János*.
  5. A záróvizsgálatok szabályozása. Előadók *Kőrösi József* és *Bur-sics Ernő*.
  6. Pénztáros jelentése.
  7. Indítványok.
  8. A tisztikar és az igazgató-tanács újjáalakítása.
- A közgyűlésre az V. egyetemes tanító-gyűlés kiküldötteit, a tanító-egyesületek képviselőit és az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Budapesten, 1900. július 20-án.

Lakits Vendel,
elnök.

Hajós Mihály,
titkár.

II.

Az „Eötvös-alap“ (Országos Tanítói Segélyegyesület) f. évi aug. hó 17-én délelőtt 9 órakor tartja Budapesten, a Magyar Tudományos

Akadémia kistermében *osztó-bizottsági* s folytatólag ezután *közgyűlést*, melyre tisztelettel meghívjuk jótékony intézményünk minden tagját*).

Tárgyak:

1. A *jótétemények odaitélése*.

a) Ösztöndíjak odaitélése; b) segélyek kiosztása; c) felvétel a Tanítók Házába.

2. A II. félévi költségvetés tárgyalása.

3. Elnöki bejelentések.

4. Indítványok.

5. Rendkívüli tagoknak a bizottságokba leendő beválasztása.

Budapesten, 1900. július 31-én.

Kapy Rezső,
másodtitkár.

Ujváry Béla,
alelnök.

Az „*Eötvös-alap*“ gyűjtő- és kezelő Országos Bizottsága f. évi augusztus hó 13-án, délelőtt 9 órakor a Wesselényi-utczai iskola irodahelyiségében gyűlést tart, melyre az egyesület tiszteletbeli, valamint a gyűjtő- és kezelő Országos Bizottság tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgy: Javaslatkészítés az ösztöndíjak odaitélése tárgyában.

Budapesten, 1900. július 31-én.

Kapy Rezső,
másodtitkár.

Ujváry Béla,
alelnök.

VEGYESEK.

— **Dömötör Géza** meghalt. A magyar kisednevelés ügyet súlyos veszteség érte. Elvesztette egyik jeles előharcosát Dömötör Gézát, az Orsz. óvóképző volt igazgatóját s a »Kisednevelés« egykori szerkesztőjét. Béke lengjen porai fölött!

— Az **Eötvös-alap gyűjtő kezelőbizottságának** gyűlése. Az Eötvös-alap gyűjtő- és kezelő bizottsága f. hó 1-én Ujváry Béla elnöklete alatt ülést tartott, melyen egy halasztást nem tűrő dolog nyert elintézését. A napirend előtt Schön József a gyűjtő- és kezelő bizottság nevében lelkes szavakban üdvözölte Ujváry Bélát kir. tanácsossá történt kinevezése alkalmából. Ujváry megköszönve a figyelmet s azon ígéretének adott kifejezést, hogy ezental is ép oly szeretettel és lelkesedéssel fogja szolgálni a magyar népnevelést s a tanítószolgálat közügyeit, a mint eddig szolgálta. Ezután előadta az elnök, hogy sürgős természetű dolog miatt hívta össze a bizottságot. A Tanítók Házának megvételét immár formai tekintetben is be kell fejezni, a szerződést alá kell írni, hogy az esedékes vételárat a nagymélt. miniszter ur kiutalványozhassa. Miután elnöktársai (Péterfy és Lakits) nincsenek Budapesten, felkéri a bizottságot, hatalmazzon fel tagjai sorából valakit a szerződés aláírására. A bizottság egyhangulag Ujváry elnököt bizza meg a szerződés aláírásával. Ezután jelentette az elnök: 1) hogy az Athenaeum a Magyar Tanítók Naptárának minden eladott példánya után jövőre 10 fillért bocsát az Eötvös-alap rendelkezésére, 2) a Tanítók Háza gyufája jöllehet csak most kezd a dolog kifejlődni, az idei első negyedévről 499 kor. 39 fillért hozott a nemes célra. A gyűjtő és kezelő-bizottság figyelmébe ajánlja a gyufa ügyét; mert a Ház fenntartása fokozott áldozatkézséget kíván. Ki kell tehát meríteni az ügghöz méltó minden jövedelem forrást. 3) jelenti, hogy a Zichy Antal-féle végrendelet (mely által mint egyik örökös az E. A. is érdekelve van) az özvegy felebbezésének elutasításával jogérvényessé vált.

*) Az alapító-egyesületek és Testületek képviselői megbízó levéllel látandók el, amely megbízó levelek a gyűlés előtt a titkárnak adandók át.

— Kinevezések a tanfelügyelők körében. A vallás- és közokt. miniszter kinevezte segédtanfelügyelővé: Dr. Márton Lajos min. s.-fogalmazót Temesvármegyébe, Sprenger Ferencz tollnokot Máramaros vármegyébe, Bodnár György tollnokot Szatmár vármegyébe, Kovács Lajos ev. réf. lelkészt Szilágy-vármegyébe; tollnoká: Fülöp József áll. tanítót Csongrád vármegyébe, Rudnai Károly áll. tanítót Nagyküküllő vármegyébe, Erdődy János áll. tanítót Brassó-vármegyébe, Kemény Árpád tanár-jelöltet Máramaros vármegyébe, Várdy Dezső kath. tanítót Szabolcs vármegyébe, Pethő János áll. tanítót Pozsony vármegyébe és Bogárdi Antal közs. tanítót Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyébe.

— Hymen. Messinger József, szegedi lakos, M. A. M. mérnök, tart. hadnagy jegyet váltott Schön Serafínnal, Schön József, iskolai igazgató kedves leányával. Isten áldása legyen frigyükön.

— Uj tanítónőképző Bpsten. A vallás- és közokt. m. kir. miniszter a budapesti Fröbel óvónőképzőnek tanítónőképzőve alakítását a főváros kir. tanfelügyelőjéhez intézett egyik legközelebbi leiratával elrendelte. A miniszternek ez az intézkedése nagyjelentőségű. Tanítónőképzőt ad a főváros balparti részének s mérsékeli az el nem helyezhető óvónők kiképzését. Még tovább lehetne menni ezen a jó úton.

— Uj iskolai eszköz. Landau József, könyv- és papirkereskedő és Mutschenbacher Ferencz könyvkötő, új taneszközt hoztak forgalomba az idei temesvári taneszköziállításon. A palatábla helyett fehér czeluloid táblákat készítettek, melyekre írónnal igen szepen és kényelmesen lehet írni. Az írás száraz törlőmészgával, vagy vizes szivacsosal letörülhető. Előnye a palatábla fölött; könnyű, nem törik; kezelése nem jár zajjal. Az írás is zajtalan, míg a palavesszővel való karczolgatás hány tanítót tett már idegessé. Azt hisszük, hogy ezek a táblák a sok hátránnyal járó palatáblát ki fogják szorítani. S ezt a magunk részéről, kívánatosnak is tartjuk. Ugyancsak ilyen anyagból készítettek jegyzet füzeteket is két lappal a melyek a felsőbb osztályok tanulói számára jó kiegészítő eszközök. Ajánljuk kartársaink figyelmébe. Ar tekintetében is kiállják a versenyt a palatáblával, mert a kétszeres ár mellett 3—4 annyi ideig használhatók. Megtekinthetők Landau József, József-körúti Papirkereskedésében.

Szerkesztői üzenet.

— B. D.-Szerdahely. Sajnáljuk, de kivánságát nem teljesíthetjük. Értesítőt teljes szövegünkben nem közölhetünk. Csakis közérdekű s kivonatszerű ismertetéseket hozunk. Ez ismertetéseket a beküldött értesítőkről magunk írjuk meg. Értesítője válogatja, hogy hosszasan foglalkozunk-e, avagy röviden végzünk vele.

— N. U. Gggubg. A szabadságolás ügye eldőlt. Mit is mondott József Farao szolgáltnak, mikor azok, miként ő álmaikból megjövendőlte, a börtönből kiszabadultak? Hiszszük, hogy 2—3 tárczaszerű leírás azokról az idegen országokról nem lesz üdülésének kárára. Számítunk rá, hogy ugy V . . . ben mint P . . . ben ily formában emlékezik meg rólunk. Kellemes üdülést kívánunk.

— P. Gy. Bpest. Amint látja — némi kthagyással és pótlással — közreadtuk. Közvetítésre azonban nem vállalkozhatunk. Hogy miért, azt alkalmilag szóval mondjuk meg.

TARTALOM.

Öletszerűség. — Magyar slöjd, svéd slöjd. — A mesterinasok iskolája. — Élvizsgálatok. — Tantervbeosztás. — Értesítők. — Néppárt-uralom. — Meghívók. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Laptulajdonos: A Népnevelők Budapesti Egyesülete
Kiadó: „Hunnia“-nyomda, Budapest VI., Teréz-körút 3.

„Hunnia“ könyvnyomda, Budapest, Teréz-körút 3.